

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-4\(44\)-26-38](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-4(44)-26-38)

УДК 338.24:502

JEL Classification: Q01; Q56; Q58

Катерина Володимирівна Гнедіна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: gkatin@stu.cn.ua, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9471-0932>ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/AAF-2985-2019>**Павло Володимирович Нагорний**

аспірант кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: inn5665@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8311-2491>**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ
РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ: ДОСВІД КРАЇН ЄС
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ПРИСКОРЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Стаття присвячена дослідженню особливостей та очікуваних результатів застосування ключових організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні на прикладі досвіду розвинених країн, насамперед країн-членів ЄС. Розглянуто сутність і обґрунтовано практичну потребу впровадження концепції зеленої економіки. Досліджено переваги та недоліки реалізації парадигми зеленої економіки для держави та суб'єктів господарювання. Розглянуто досвід розвинених країн, таких як Швеція, Німеччина, Словаччина, Італія, Португалія, Японія, щодо застосування організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки. Проаналізовано особливості державної політики України у сфері захисту навколишнього середовища. Визначено основні групи організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки, застосування яких доцільно в контексті вітчизняних реалій: законодавчі, економічні, організаційні. Проаналізовано особливості та очікувані результати застосування зазначених інструментів для забезпечення зеленої трансформації вітчизняної економіки.

Ключові слова: зелена економіка; організаційно-економічні інструменти; зелена трансформація; євроінтеграційні процеси; сталий розвиток.

Табл.: 2. Бібл.: 15.

Постановка проблеми. У сучасному світі в умовах загострення глобальних екологічних проблем, таких як зміна клімату, дефіцит невідновлювальних ресурсів, забруднення природних оболонок Землі, у більшості розвинених країн світу спостерігається посилення уваги до розробки ефективних стратегій модернізації економіки відповідно до принципів і засад кліматичної нейтральності та охорони довкілля. Така системна трансформація галузей суспільно-господарської сфери характеризується за допомогою концепції зеленої економіки. Варто зауважити, що реалізація зазначеної парадигми є важливим напрямом забезпечення сталого розвитку, адже дозволяє досягти в майбутньому стійкого економічного та екологічного благополуччя в суспільстві. Водночас для стимулювання розвитку зеленої економіки на державному рівні необхідне застосування комплексу організаційно-економічних інструментів, передбачених державною політикою у сфері охорони навколишнього середовища. В Україні така політика забезпечена низкою базових, поточних і стратегічних нормативно-правових актів, у той же час характеризується низкою проблемних аспектів. Тому дослідження перспектив застосування в Україні організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки на прикладі досвіду країн ЄС є актуальним і важливим, зокрема в контексті євроінтеграційних процесів і необхідності організації повоєнної відбудови на екологічних засадах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із ключових напрямів сучасних досліджень у сфері економіки природокористування і охорони навколишнього середовища є аналіз сутності, особливостей впровадження, можливостей і бар'єрів розвитку концепції зеленої економіки. Відповідній проблематиці присвячено значну кількість

наукових праць вітчизняних і закордонних фахівців у галузях економіки та екології. У цьому контексті доцільно відзначити науковий доробок Горбач Л., Рубан О., Гуменюка Я., Юхименка П., Батажок С., Янович Н., Сич К., Бугайчук В., Грабчук І. Деякі дослідження присвячені окремим аспектам розвитку зеленої економіки. Так, інституційне забезпечення розвитку зеленої економіки на прикладі досвіду європейських країн аналізує Глушенко А. Детальну характеристику організаційно-економічних інструментів впровадження зеленої енергетики здійснює Милославський В. Особливості реалізації форм державно-приватного партнерства у контексті розвитку зеленої економіки досліджує Біловіцька Ю. Зелену трансформацію як невід'ємну складову повоєнної відбудови України розглядають Сагайдак Ю. і Харченко Т.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на ґрунтовне дослідження окремих аспектів стимулювання розвитку зеленої економіки українськими та закордонними фахівцями, існує нагальна потреба порівняльного аналізу особливостей і очікуваних результатів застосування в суспільно-економічних умовах України різних організаційно-економічних інструментів стимулювання зеленої трансформації вітчизняної економіки на прикладі досвіду країн ЄС.

Мета статті – визначення організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні та перспектив їх використання з урахуванням найкращих практик зарубіжних країн (зокрема, країн ЄС).

Виклад основного матеріалу. В умовах посилення сучасних екологічних викликів у розвинених країнах все більшого поширення набуває концепція зеленої економіки. За визначенням ЮНЕП (Програми ООН з навколишнього середовища), як зелену економіку варто розглядати «економіку, в якій враховуються життєво важливі зв'язки між економікою, суспільством і навколишнім середовищем і у якій відбувається трансформація виробничих процесів, моделей виробництва та споживання, сприяючи зменшенню кількості відходів, викидів забруднювачів і оптимізації використання ресурсів, матеріалів та енергії» [1]. Поступове формування та удосконалення зазначеної концепції протягом останніх десятиліть XX та першої чверті XXI століть здійснювалось в умовах актуалізації екологічного напрямку проведення фундаментальних і практичних наукових досліджень, а також реалізації екологічних заходів державного управління в найбільш розвинених країнах світу. Наразі активне впровадження зеленої економіки відбувається в контексті забезпечення зеленого зростання як парадигми структурної трансформації економіки на основі реалізації екологоорієнтованих принципів і використання сучасних екобезпечних технологій.

Практична потреба здійснення поступового переходу від традиційної ресурсозалежної до інноваційної екологоорієнтованої зеленої економіки обумовлена зростанням негативного впливу наслідків людської діяльності на навколишнє середовище та відповідного погіршення стану здоров'я і можливостей забезпечення повноцінної суспільно-господарської діяльності самої людини. Протягом останніх 50 років загальний рівень використання природних ресурсів зріс майже в 3,5 раза. До того ж з 2000 року щорічні темпи приросту зазначеного індикатора досягли рекордного рівня – 3,2 %. Відповідно в сучасному світі фізичні можливості Землі підтримувати виробничо-господарську діяльність людини перевищені майже на 20 % [2]. Серед найбільш негативних наслідків продовження такого екстенсивного шляху використання природного потенціалу для господарських потреб: дефіцит та суттєве подорожчання невідновлюваних природних ресурсів, зростання ризиків екологічних катастроф, загострення соціально-демографічних проблем (перенаселення, безробіття) тощо. Водночас поступова трансформація глобальної економічної системи відповідно до засад зеленої економіки дозволяє уникнути зазначених негативних наслідків.

Сутність зеленої економіки полягає у встановленні балансу між економічними інтересами активного використання природного потенціалу для задоволення виробничо-господарських потреб та необхідністю досягнення соціально-екологічного благополуччя існування людини. Відповідно запровадження зеленої економіки варто розглядати як один із очікуваних ключових результатів забезпечення сталого розвитку суспільства. При цьому концепція базується як на принципах сталого розвитку (насамперед на його екологічній складовій), так і на теоретико-практичних положеннях сучасної екології.

В основі концепції зеленої економіки перебувають три «аксіоми», які у найзагальніших рисах характеризують вплив виробничо-господарської діяльності людства на навколишнє середовище [2]:

- обмеженість розширення сфери впливу людини в замкненому просторі;
- неможливість повноцінного задоволення постійно зростаючих потреб за рахунок вичерпних природних ресурсів;
- тісний взаємозв'язок всіх ланок і компонентів природної оболонки Землі.

Впровадження зеленої економіки має здійснюватися на основі дотримання таких принципів [1, 2]:

- *справедливість* – рівність різних суб'єктів господарювання і державних інституцій відповідно до можливостей кожного у забезпеченні процесів зеленого зростання;
- *повага і зв'язок між поколіннями* – врахування економічних інтересів не тільки поточних, а й майбутніх поколінь у сприянні загальному процвітанню і добробуту;
- *участь* – залучення всіх економічних суб'єктів до процесів трансформації національного господарства на засадах зеленої екологоорієнтованої економіки;
- *системність* – поступове впровадження принципів зеленого зростання на всіх рівнях і в усіх галузях національної економіки;
- *ефективність* – посилена підтримка саме тих напрямів і технологій, які дозволяють найбільшою мірою наблизитися до досягнення цілей зеленої економіки.

Концепція зеленої економіки передбачає системну багатовекторну трансформацію виробничо-господарських і споживчих відносин у всіх сферах національної та глобальної економіки. Тому варто виділяти окремі напрями зеленого зростання, необхідні для забезпечення повноцінного функціонування зеленої економіки:

1. *Енергоефективні технології*. Традиційні енерговиробничі системи передбачають активний видобуток електричної енергії внаслідок процесів згорання корисних копалин. Відповідні виробничі технології характеризуються низкою негативних наслідків для навколишнього середовища: від надмірного використання невідновлювальних ресурсів до забруднення атмосфери продуктами згорання таких речовин. Саме тому одним із ключових елементів концепції зеленої економіки є розвиток мережі відновлювальної енергетики, підвищення енергоефективності процесів виробництва і споживання тощо.

2. *Сталий транспорт*. Наразі у більшості країн світу найбільш популярними та широко розповсюдженими залишаються паливні транспортні засоби, енергія руху у яких утворюється за рахунок термічного окиснення бензину, дизелю чи гасу. Продукти згорання зазначених нафтопродуктів значною мірою погіршують стан атмосферного повітря. Тому обов'язковою складовою зеленої трансформації економіки є поступовий перехід до використання транспортних засобів на основі альтернативних видів палива, таких як електротранспорт чи водневий транспорт.

3. *Забезпечення економіки замкнутого циклу*. Класична модель видобувної економіки ґрунтується на лінійних ланцюгах «виробництво – споживання – відходи», які хоча й спрощують і здешевлюють процес управління залишками виробництва і споживання, проте призводять до утворення значних обсягів промислово-побутових відходів. Натомість модель економіки замкнутого циклу передбачає повторне використання, перероблення та екологічну утилізацію відходів з метою максимізації використання наявних ресурсів та обмеження негативного впливу на довкілля.

4. *Стале управління природними ресурсами.* Надмірне неконтрольоване видобування невідновлювальних природних ресурсів зумовило загострення їх дефіциту. Подальше екстенсивне використання відповідних запасів призводитиме до значного зростання їх вартості, унеможливлення організації окремих виробничих процесів і технологій. Водночас концепція зеленої економіки передбачає оптимізацію видобування невідновлювальних природних ресурсів, розробку нових технологічних процесів, заснованих на використанні альтернативних відновлювальних джерел.

5. *Екологічне містобудування.* У сучасному урбанізованому світі дуже гостро постає проблема раціонального розвитку та розбудови міст. При цьому значна увага приділена саме екологічній ефективності як одній із базових підвалин сталого та гармонійного функціонування міст. Вирішення проблем екологічної ефективності передбачено концепцією зеленої економіки, яка пропонує значну кількість інструментів екологічного містобудування: дотримання стандартів екологічного будівництва, інтеграцію зелених зон у міське середовище, живлення комунальних об'єктів через альтернативну енергетику тощо.

Варто зауважити, що концепція зеленої економіки передбачає низку позитивних та негативних наслідків як для окремих суб'єктів господарювання, так і для країни загалом. У таблиці 1 представлено результати порівняльного аналізу переваг і недоліків досліджуваної концепції для органів державної влади й окремих підприємств.

Таблиця 1

*Переваги та недоліки реалізації концепції зеленої економіки
для держави та суб'єктів господарювання*

	<i>Органи державної влади</i>	<i>Суб'єкти господарювання</i>
<i>Переваги</i>	- Зменшення ресурсної залежності, посилення енергетичної безпеки країни; - Поповнення державного бюджету за рахунок додаткових надходжень, таких як кошти від збору екологічного податку; - Створення робочих місць у нових секторах вітчизняної зеленої економіки; - Підвищення міжнародної репутації країни, додаткові можливості міжнародного екологічного співробітництва, вступу до міждержавних альянсів.	- Оптимізація витрат, підвищення ресурсоефективності бізнесу, доступ до «зелених» інвестицій; - Зростання конкурентоспроможності компанії, поява нових можливостей міжнародного співробітництва; - Інноваційне оновлення основних засобів підприємства; - Зростання престижу, репутації компанії, формування нової екологоорієнтованої корпоративної культури та соціальної відповідальності бізнесу.
<i>Недоліки</i>	- Складність та тривалість проведення реформ докорінної трансформації національної економіки; - Необхідність посилення бюджетних витрат на заходи з модернізації економіки на етапі трансформації; - Супротив представників традиційних галузей економіки та інших зацікавлених груп; - Можливість певних негативних соціальних наслідків, таких як зростання безробіття (особливо в регіонах з посиленням розвитком промисловості).	- Поява додаткових витрат на проведення заходів модернізації бізнес-процесів компанії відповідно до засад зеленої економіки; - Необхідність оновлення трудових ресурсів, проведення навчання та підвищення кваліфікації працівників; - Посилення ризиків тимчасової втрати позицій на ринку внаслідок оновлення асортименту продукції підприємства; - Необхідність пошуку нових постачальників, які відповідатимуть сучасним екологічним стандартам якості.

Джерело: систематизовано на основі [1; 2].

Варто зазначити, що більшість недоліків впровадження концепції зеленої економіки для органів державної влади та суб'єктів господарювання, мають тимчасовий характер. З іншого боку, потенційні переваги від оновлення вітчизняної економіки відповідно до сучасних екологічних стандартів мають суттєво більш довготривалий позитивний ефект, який до того ж забезпечує можливості сталого зростання. Саме тому нині концепція зеленої економіки здобула широкої підтримки серед представників органів державної влади

більшості розвинених країн. Водночас для впровадження відповідної концепції необхідно проведення модернізаційних заходів, які забезпечуватимуться за рахунок певних організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки. Під такими інструментами доцільно розуміти сукупність регулятивно-організаційних методів та засобів, за допомогою яких органи державної влади впливають на всі економічні суб'єкти країни з метою стимулювання їх діяльності в певному напрямку відповідно до встановлених правил і стандартів. Зазначений вплив може мати як обов'язковий характер (сплата податків, виконання інших положень екологічного законодавства), так і добровільний (стимулювання підприємств до екологоорієнтованої діяльності за рахунок податкових пільг, субсидій, механізмів «зеленого» фінансування тощо). У різних країнах дієвими виявилися різні за характером організаційно-економічні методи стимулювання розвитку зеленої економіки. Тому для визначення перспектив трансформації вітчизняної економіки відповідно до парадигми зеленого розвитку необхідно проаналізувати досвід розвинених країн з використання інструментів стимулювання впровадження зеленої економіки.

Здійснимо огляд прикладу Швеції, яка традиційно розглядається як один із європейських і світових лідерів щодо трансформації національної економіки відповідно до концепції зеленого зростання. Уряд країни тривалий час реалізує програми розвитку зеленої економіки, серед яких такі амбітні ініціативи, як «Fit-for-55» (передбачає зниження обсягів викидів щонайменше на 55% від рівня 1990 року). Наразі у Швеції вдалося досягти наступних показників екологічної трансформації національної економіки: понад 60% частки відновлювальних джерел енергії у структурі енергетичного комплексу країни, щорічне очікуване виробництво до 1 млн тонн заліза, отриманого за допомогою екологонейтральних технологій, понад 20% транспортних засобів, які використовують біопаливо тощо. Такого рівня зеленої трансформації економіки вдалося досягти за рахунок використання низки організаційно-економічних методів стимулювання розвитку зеленої економіки, ключову роль серед яких відіграють фінансові інструменти. Станом на 2025 рік Швеція має одні з найбільших серед європейських країн ставки екологічного податку, а також досить розгалужену його структуру. Отримані кошти уряд країни спрямовує на інвестування екологічних проєктів, субсидіювання суб'єктів господарювання, які успішно впроваджують екологоорієнтовані технології [3; 4].

Інший приклад країни, яка активно реалізовує програму зеленої трансформації економіки – Німеччина. Федеральні органи країни щорічно виділяють значні кошти (десятки мільярдів євро) на модернізацію енергетичної галузі, розвиток сфери перероблення та утилізації відходів. Розвиток автоматизованих систем сортування сміття досяг настільки високого рівня, що відповідні німецькі технології забезпечують $\frac{2}{3}$ світового ринку систем переробки відходів. До 2045 року в країні планується досягти рівня нульових викидів. Для забезпечення такої інтенсивності екологічної трансформації національної економіки в Німеччині активно використовують наступні організаційно-економічні методи стимулювання розвитку зеленої економіки: фінансові інструменти (зокрема, екологічний податок), субсидіювання діяльності підприємств, які впроваджують екологічні інновації, модернізація інвестиційної інфраструктури, активна просвітницька робота серед населення, встановлення правової відповідальності за відмову від сортування відходів тощо. Такі заходи допомагають уряду країни забезпечити трансформацію національної економіки відповідно до стандартів зеленого зростання [3, 5].

Інвестиційну складову стимулювання розвитку зеленої економіки активно впроваджує Словаччина. У країні вдосконалюється інфраструктура інвестиційної підтримки екологічних проєктів, створюються екологічні департаменти, які забезпечують фінансову підтримку модернізаційних проєктів у сфері альтернативної енергетики та циркулярної економіки. Інвестиційна підтримка інноваційних технологій екологічного спрямування в Словаччині

забезпечується також внаслідок участі країни в процесах Європейського інвестиційного банку. Вибір інвестицій як першочергових методів стимулювання розвитку зеленої економіки дозволяє країні досягти високого рівня розвитку сучасних чистих технологій [6].

Розглянуті вище методи стимулювання розвитку зеленої економіки, такі як екологічне оподаткування, субсидіювання екологоорієнтованої діяльності, інвестування в екологічні проекти, також використовуються в Італії. Однак окрім перелічених інструментів уряд країни активно впроваджує програми екологічного партнерства державних органів, приватних суб'єктів господарювання та наукових установ. Така тристороння модель співпраці дозволяє швидко та ефективно інтегрувати інноваційні зелені технології в практичну діяльність підприємств за умови цілковитої підтримки державних установ [6].

При реалізації організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки надзвичайно важлива системність у впровадженні відповідних заходів. Так, Міністерство довкілля та кліматичних змін Португалії координує комплексне втілення національної стратегії екологічної трансформації економіки у всі сфери суспільного життя країни. Серед основних напрямів його діяльності: інвестиційна підтримка інноваційних проектів коштом державних фондів, координація впровадження сталих практик у діяльність суб'єктів господарювання, розробка програм співпраці державних органів і підприємств щодо екологічних питань тощо. Така системна підтримка зеленої трансформації комплексу суспільно-господарських відносин дозволяє досягти високого рівня розвитку зеленої економіки в Португалії [6].

Крім європейських країн, важливо розглядати досвід також інших світових лідерів щодо темпів впровадження зеленої економіки, чільне місце серед яких належить Японії. Країна має значний досвід вирішення екологічних проблем, з 60-х років минулого століття, коли рівень концентрації забруднюючих речовин у повітрі досяг небезпечного рівня для життя і здоров'я її громадян. Наразі у Японії напрацьовано ефективні підходи до вирішення екологічних питань. Так, значні повноваження в екологічній сфері покладено на місцеву владу окремих префектур, у кожній з яких функціонує своє окреме екологічне законодавство. Місцеві органи влади активно співпрацюють з приватним сектором щодо здійснення екологічних інновацій, забезпечують інвестування та субсидіювання екологічних проектів. Фінансування для здійснення зазначених програм забезпечується за рахунків реалізації фіскальних інструментів та інших традиційних методів економічного стимулювання розвитку зеленої економіки. Водночас важливу роль в Японії приділено формуванню екологічної свідомості населення, високого рівня екологічної культури суспільства. У країні регулярно проводяться різноманітні просвітницькі заходи екологічного спрямування, активно підтримуються та пропагуються зелені технології майбутнього. Відповідно впровадження додаткових програм зеленої трансформації економіки загалом підтримується населенням країни [3; 7].

Крім окремих країн, певні організаційно-економічні методи стимулювання розвитку зеленої економіки реалізуються і в наднаціональних міждержавних об'єднаннях, таких як Європейський Союз. Приклад ЄС щодо забезпечення зеленої трансформації економіки на наднаціональному рівні розглянемо більш детально, зважаючи на ключову роль євроінтеграційного вектора зовнішньої політики України.

Основу кліматичної політики ЄС складає Європейський зелений курс (*European Green Deal*) – масштабний комплексний стратегічний проєкт системної трансформації різних галузей та напрямів національних економік європейських країн з метою формування сталого енерго- та ресурсоефективного економічного простору в межах Європейського Союзу. Фактично Європейський зелений курс передбачає розвиток наднаціональної європейської зеленої економіки шляхом стимулювання зеленої трансформації економік окремих країн ЄС. Амбітна ціль такого стратегічного плану полягає у закріпленні ролі Європейського союзу як

лідера глобальних процесів сталого розвитку суспільства та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Ключові складові Європейського зеленого курсу суміжні з напрямками парадигми зеленої економіки: кліматична нейтральність, енергоефективність, економіка замкненого циклу тощо. Успіх реалізації певного напрямку в програмі Європейського зеленого курсу оцінюється за допомогою конкретних індикаторів, таких як досягнення нульового рівня викидів парникових газів до 2050 року [3; 8].

Водночас екологічна політика ЄС не вичерпується лише Європейським зеленим курсом. Існують також інші екологічні програми, спрямовані на стимулювання розвитку зеленої економіки. До найбільш масштабних серед таких програм належать: Партнерство для дій у сфері зеленої економіки (*Partnership for Action on Green Economy*), План дій з екоінновацій (*Eco-innovation Action Plan*), Ініціатива зеленого працевлаштування (*Green Employment Initiative*), План дій із циркулярної економіки (*Circular Economy Action Plan*). Відповідні стратегічні програми конкретизують окремі аспекти стимулювання розвитку складових зеленої економіки. Важливою особливістю реалізації зазначених екологічних проєктів є їх спрямованість не тільки на внутрішню співпрацю країн ЄС у контексті зеленого зростання, а й часткове фінансування окремих екологічних ініціатив у країнах, які не входять до Європейського Союзу [8].

Перелічені ініціативи ЄС щодо стимулювання розвитку зеленої економіки потребують реалізації низки організаційно-економічних інструментів, серед яких чільне місце посідають фінансові інструменти підтримки ініціатив щодо переходу окремих регіонів до активного використання зелених технологій, впровадження зеленого виробництва в різні галузі економіки. До найбільш масштабних програм ЄС з інвестування в розвиток зеленої економіки варто віднести такі програми, як «Механізм справедливого переходу» (спрямована на відмову від викопних джерел енергії); «Європа в цифрову епоху» (передбачає підтримку інноваційних проєктів, зокрема екологічного напрямку). В Європейському союзі створено окремий Європейський фонд для сталого розвитку плюс (EFSD+), мета діяльності якого полягає в стимулюванні та фінансуванні проєктів сталого розвитку для європейських країн та стратегічних партнерів ЄС. Інший важливий інструмент фінансування зеленого переходу в країнах-партнерах ЄС – програма «Сусідство, розвиток, міжнародне співробітництво» (*«Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument»*).

Розглянутий досвід розвинених країн-лідерів, а також окремих міжнародних об'єднань, таких як ЄС, щодо організаційно-економічних інструментів стимулювання зеленої трансформації, є важливим для України з огляду на необхідність системного оновлення вітчизняної екологічної політики в контексті євроінтеграційних процесів і сталої повоєнної відбудови. Наразі в Україні необхідність зеленої трансформації національної економіки закріплена на законодавчому рівні. Існує низка нормативно-правових актів і стратегічних документів планування поступової зеленої трансформації основних галузей виробництва та споживання. Так, ухвалено Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», затверджено Загальнодержавну програму розвитку мінерально-сировинної бази до 2030 року, Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Морську природоохоронну стратегію України, Водну стратегію України на період до 2050 року тощо [9]. Виконання державної політики у сфері охорони навколишнього середовища забезпечує Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Регулярно імплементуються міжнародні екологічні стандарти.

Водночас державна екологічна політика України характеризується низкою недоліків, серед яких відсутність єдиної комплексної стратегії зеленої трансформації вітчизняної економіки, недосконалість нормативної бази, недостатнє інституційне забезпечення екологізації основних галузей виробництва тощо [10]. Зазначені недоліки особливо

поглиблюються в умовах воєнного часу, коли постає питання необхідності здійснення масштабної повоєнної відбудови всіх галузей національної економіки та екологічного відновлення. Враховуючи важливість екологічного аспекту сталого розвитку суспільства, така відбудова має здійснюватися на засадах зеленої трансформації, для чого необхідним є оновлення державної політики у сфері охорони довкілля.

Отже, в Україні є нагальна проблема пошуку шляхів удосконалення державної політики стимулювання розвитку зеленої економіки, особливо в контексті зеленої повоєнної перебудови. Водночас для забезпечення зеленої трансформації вітчизняної економіки необхідне системне застосування відповідних організаційно-економічних інструментів, загальний огляд яких наведено нижче.

На основі огляду економічної літератури [11-13] можна виокремити основні групи організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки, застосування яких доцільне в Україні: законодавчі інструменти, економічні інструменти, організаційні інструменти. Розглянемо кожен з перелічених груп більш детально:

1. *Законодавчі інструменти.* Основу державної політики сприяння розвитку зеленої економіки будь-якої країни становить екологічне законодавство. Так, всі екологічні вимоги до ведення виробничої діяльності, управління промисловими та побутовими відходами, здійснення містобудування і територіального планування, інших сфер суспільно-господарського життя мають бути зафіксовані в нормативно-правових актах. При цьому найбільш поширеним і ефективним є такий підхід, як застосування екологічних стандартів. Водночас чіткий план поступового впровадження таких стандартів має бути зафіксований у стратегії державної екологічної політики. В Україні наразі є досить значна кількість екологічних нормативно-правових актів, а також ціла низка стратегічних документів у сфері охорони довкілля, проте, на думку дослідників [10; 14], вітчизняне екологічне законодавство є неефективним. Тому існує потреба застосування таких законодавчих інструментів, як оновлення екологічного законодавства, інтеграція сучасних екологічних стандартів, вдосконалення стратегії державної екологічної політики України.

2. *Економічні інструменти.* Результативне втілення державної політики стимулювання розвитку зеленої економіки не можливе без системного використання економічних інструментів впливу на представників приватного сектору. Відповідний вплив може бути як обмежувальний (наприклад, застосування високих ставок екологічного податку), так і стимулювальний (інвестиційна підтримка найбільш перспективних екологічних проєктів, субсидіювання екологічних інновацій тощо). В Україні наразі запропоновано певні економічні стимули для суб'єктів господарювання щодо модернізації бізнес-процесів на екологічних засадах, проте реальний вплив таких економічних стимулів найчастіше є фрагментарним. Необхідно більш ґрунтовно використовувати такі економічні інструменти, як фінансове стимулювання, розвиток механізмів інвестування в зелену економіку, запровадження стимулювальних тарифів.

3. *Організаційні інструменти.* Всебічний розвиток зеленої економіки можливий за умови формування надійної інституційної бази зеленої трансформації (структура регуляторних органів і консультативних установ, механізм державно-приватного партнерства тощо). В Україні наразі інституційна інфраструктура зеленої перебудови економіки перебуває лише на етапі становлення та характеризується фрагментарністю, недостатнім рівнем координації між окремими установами, ізольованістю державного та приватного секторів. Тому існує нагальна потреба модернізації мережі регуляторних, консультативних і науково-дослідних установ природоохоронного профілю, а також поступового впровадження механізму державно-приватного партнерства. У цьому контексті доречним буде також поглиблення міжнародної співпраці з питань розвитку зеленої економіки.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянемо сутність запропонованих вище організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні. Для цього деталізуємо особливості та очікувані результати їх застосування (табл. 2).

Таблиця 2

Особливості та очікувані результати застосування ключових організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні

Інструмент	Особливості застосування	Очікувані результати використання
1	2	3
<i>Законодавчі інструменти</i>		
Оновлення екологічного законодавства	Необхідно вдосконалити застарілі положення базових законодавчих положень у сфері охорони довкілля, які не відповідають сучасним вимогам до здійснення зеленої трансформації економіки.	Надійна, структурована та раціоналізована система законодавчих актів екологічного спрямування, які деталізують екологічні права громадян, ключові засади розвитку зеленої економіки, посилену юридичну відповідальність за порушення екологічних норм тощо.
Інтеграція сучасних екологічних стандартів	При оновленні екологічних стандартів необхідно спиратися на вимоги і принципи, передбачені європейським екологічним законодавством. Розробка відповідних українських та імплементація міжнародних стандартів також дозволить як посилити євроінтеграційні процеси України, так і збільшити обсяги міжнародної торгівлі з розвиненими західними країнами	Формування екологічно-ефективної економічно обґрунтованої бази нормативно-правових актів (стандартів), у яких визначатимуться вимоги й нормативи гранично допустимого впливу на довкілля вітчизняних суб'єктів господарювання та продуктів (результатів) їх діяльності.
Вдосконалення стратегії державної екологічної політики України	Наразі в Україні ухвалено низку стратегічних документів екологічного спрямування, проте такі документи характеризуються певними недоліками, зокрема занадто узагальнені цілі, слабка система кількісних критеріїв досягнення поставлених цілей, невизначені механізми реалізації стратегії тощо.	Нова стратегія державної політики стимулювання розвитку зеленої економіки, сформована на основі врахування та виправлення всіх недоліків існуючих стратегічних документів.
<i>Економічні інструменти</i>		
Фінансове стимулювання	Необхідна комплексна державна програма застосування фінансово-фіскальних інструментів, зокрема посилення екологічного оподаткування, впровадження державних субсидій для лідерів у галузі зеленої трансформації, видача грантів для найбільш перспективних екологічних проєктів тощо.	Створення системи екологічного оподаткування, яка відповідала б європейським стандартам і практикам; розвинена державна фінансова підтримка підприємств, які ефективно впроваджують екологічні інновації.
Розвиток механізмів інвестування в зелену економіку	Доцільно реалізувати наступні кроки: створення умов для залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій, зокрема у контексті екологічного партнерства з європейськими країнами, випуск державних «зелених» облігацій, інституційне забезпечення інвестиційної екомережі зеленої економіки.	Розвинена екосистема інвестування в екологоорієнтовані проєкти й технології, державне інвестування найбільш перспективних ініціатив, активне залучення міжнародних інвестицій в розвиток зеленої економіки в Україні.
Запровадження стимулювальних тарифів	Доцільно реалізувати наступні кроки: запровадження спеціальних тарифів на електроенергію, видобуту екологічним шляхом, закупівля такої електроенергії через державні підприємства у приватних постачальників. Наразі частково реалізовано в Україні (програма «зелених тарифів»).	Пропозиція ефективної диференційованої системи тарифів на екологічно чисту електроенергію з метою стимулювання поступового переходу на використання відновлювальних джерел енергії.

Закінчення таблиці 2

1	2	3
<i>Організаційні інструменти</i>		
Модернізація мережі регуляторних, консультативних і науково-дослідних установ	Існує необхідність удосконалення мережі регуляторних органів та розширення їх повноважень у сфері дотримання положень екологічного законодавства, посиленого розвитку консультативних і науково-дослідних організацій, формування механізмів комунікації між окремими відповідними установами.	Розвинена мережа державних установ природоохоронної сфери регуляторного, консультативного та науково-дослідного профілю, які спроможні належним чином і своєчасно реагувати на виклики та потреби розвитку зеленої економіки
Державно-приватне партнерство	Реалізація масштабних інфраструктурних проєктів, зокрема в контексті повоєнної відбудови України, потребуватиме налагодженого механізму державно-приватного партнерства. При розробці відповідних форм співпраці між державою та приватним сектором доцільно враховувати європейський досвід забезпечення такого партнерства як важливої запоруки сталого розвитку.	Оптимізація державних витрат, залучення додаткових інвестицій для реалізації масштабних проєктів, стимулювання економічного розвитку регіонів, покращення довіри представників приватного сектору до держави.
Поглиблення міжнародної співпраці	Для України важливим орієнтиром у розробці та реалізації державної політики розвитку зеленої економіки є відповідний досвід європейських країн. Тому посилення міжнародної співпраці, особливо з країнами ЄС, є важливим як для імплементації найкращих практик стимулювання розвитку зеленої економіки, так і для закріплення євроінтеграційного курсу України.	Формування профільних міжнародних груп співпраці, делегацій для обміну досвідом стимулювання розвитку зеленої економіки, уніфікація українського та європейського екологічного законодавства.

Джерело: систематизовано на основі [10-15].

Комплексне застосування визначених організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні дозволить досягти системного прогресу щодо зеленої трансформації всіх галузей вітчизняної економіки та забезпечити надійний фундамент для здійснення подальших ініціатив і законодавчих реформ, спрямованих на екологізацію виробничих процесів і мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище.

Висновки і пропозиції. У сучасних умовах посилення уваги до екологічних проблем людства, в більшості розвинених країн широкого поширення набуває концепція зеленої економіки. Сутність цієї концепції полягає у системній трансформації всіх галузей економіки і сфер суспільного життя відповідно до засад еколого-економічної ефективності, екологічної стійкості та мінімізації негативного впливу на довкілля. При цьому розвиток зеленої економіки має здійснюватися на основі дотримання принципів справедливості, поваги і зв'язку між поколіннями, участі, системності, ефективності. Основними сферами зеленої економіки є енергоефективні технології, сталий транспорт, забезпечення економіки сталого циклу, стале управління природними ресурсами, екологічне містобудування. Впровадження зеленої економіки має довготривалі переваги як для органів державної влади, так і для суб'єктів господарювання. Відповідно постає важлива теоретико-практична проблема пошуку ефективних організаційно-економічних інструментів стимулювання розвитку зеленої економіки. На прикладі аналізу досвіду таких розвинених країн, як Швеція, Німеччина, Словаччина, Італія, Португалія, Японія, можна стверджувати, що найбільш ефективними організаційно-економічними інструментами стимулювання зеленої трансформації всіх сфер суспільно-господарського життя є впровадження економічних стимулів і обмежувачів, широке інвестування найбільш перспективних екологічних проєктів, інституційне забезпечення форм державно-приватного та міжнародного партнерства, екологічне просвітництво тощо. Огляд механізмів стимулювання розвитку зеленої економіки в Україні дозволяє виокремити такі групи організаційно-економічних інструментів: законодавчі (оновлення екологічного законодавства, інтеграція сучасних екологічних стандартів, вдосконалення стратегії державної екологічної політики України); економічні (фінансове

стимулювання, розвиток механізмів інвестування в зелену економіку, запровадження стимулювальних тарифів); організаційні (модернізація мережі регуляторних, консультаційних і науково-дослідних установ, державно-приватне партнерство, міжнародне співробітництво). Проведене комплексне порівняння особливостей і очікуваних результатів застосування зазначених інструментів є необхідним для ґрунтовного удосконалення державної політики у сфері розвитку зеленої економіки.

Перспективи подальших досліджень. Результативне використання окреслених організаційно-економічних інструментів можливе тільки за умови подолання бар'єрів та ризиків розвитку зеленої економіки в Україні. Необхідність визначення сутності таких бар'єрів та ризиків, шляхів їх подолання та стратегій ефективної протидії становить перспективу подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Горбач Л. М. Зелена економіка та стале виробництво в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Л. М. Горбач, О. О. Рубан, Я. М. Гуменюк // Економіка та суспільство. – 2024. – Вип. 59. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3338>.
2. Юхименко П. І. Перехід до «зеленої» економіки: світовий досвід та українські реалії / П. І. Юхименко, С. Г. Батажок, Н. В. Янович // Економіка та управління АПК. – 2023. – № 2. – С. 29-44.
3. Нагорний П. В. Зарубіжний досвід стимулювання розвитку зеленої економіки / П. В. Нагорний // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. Х Міжнарод. наук.-практ. конф., [Чернігів], 25 лист. 2024 р. / НУ «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2024. – С. 174-176.
4. Зелений елемент безпеки. Як економіка Швеції стає «зеленою» та чому ці процеси набувають безпекового значення [Електронний ресурс] // NV.ua. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/energonezalezhnist-shveciji-zeleni-tehnologiji-dopomozhut-vidmovitisya-vid-gazu-nafti-ta-vugillya-50250094.html>.
5. Танасійчук О. Перехід від «брудної» енергетики до «зеленої». Як це робить Німеччина [Електронний ресурс] / О. Танасійчук // Укрінформ. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2706976-perehid-vid-brudnoi-energetiki-do-zelenoi-ak-ce-robit-nimeccina.html>.
6. Глущенко А.М. Інституційне забезпечення розвитку «зеленої» економіки: досвід країн ЄС / А. М. Глущенко // Сталій розвиток економіки – 2025. – № 1(52). – С. 167-172.
7. Ярликова О. Як Японія вирішує екологічні проблеми [Електронний ресурс] / О. Ярликова // Рубрика. – Режим доступу: <https://rubryka.com/article/ekologia-japan>.
8. Горбач Л. Перехід Європейського Союзу до зеленої економіки та виклики на шляху до кліматичної трансформації: регіональний вимір / Л. Горбач // EUROPEAN PERSPECTIVE: між-дисциплінарний дискурс у контексті сучасних викликів і можливостей : збірник тез доп. VI Між-нар. наук.-практ. конф., [Луцьк], 29 лют. 2024 р. / Вежа-Друк. – Луцьк, 2024. – С. 195-200.
9. Державна екологічна політика [Електронний ресурс] // Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka>.
10. Сич К. О. Тенденції та перспективи розвитку зеленої економіки в Україні [Електронний ресурс] / К. О. Сич, В. В. Бугайчук, І. Ф. Грабчук // Економіка та суспільство. – 2021. – Вип. 30. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/648>.
11. Милославський В.В. Організаційно-економічні механізми впровадження відновлювальної енергетики в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Милославський // Здобутки економіки: перспективи та інновації. – 2024. – № 9. – Режим доступу: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268480>.
12. Біловіцька Ю. А. Механізми співпраці держави та бізнесу в умовах реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні / Ю. А. Біловіцька // Публічне управління та митне адміністрування. – 2022. – Спецвипуск. – С. 10-17.
13. Бойко О. Перспективи становлення зеленої економіки в Україні / О. Бойко // Наука в ЦНТУ: основні досягнення та перспективи розвитку: тези доп. LVII наук.-техн. конф. здоб. вищ. освіти, [Кропивницький], 20 квітн. 2023 р. / ЦНТУ. – Кропивницький, 2023. – С. 113-115.
14. Сагайдак Ю. А. Формування «зеленої» моделі післявоєнного відновлення економіки України / Ю. А. Сагайдак, Т. Б. Харченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2022. – Вип. 1(91). – С. 33-38.

15. Ваврик І. Перспективи розвитку зеленої економіки в Україні / І. Ваврик // Фінансове забезпечення сталого розвитку: зб. наук. праць каф. фінансів ім. С. І. Юрія ЗНУ. – Тернопіль: ЗНУ, 2023. – Т. 1. – В. 3. – С. 25-27.

References

1. Horbach, L. M., Ruban, O. O., & Humeniuk, Ya. M. (2024) Zelena ekonomika ta stale vyrobnytstvo v umovakh hlobalizatsii [Green economy and sustainable production in the context of globalization]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 59. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3338>.
2. Yukhymenko, P. I., Batazhok, S. H., & Yanovych, N. V. (2023) Perekhid do «zelenoi» ekonomiky: svitovyi dosvid ta ukraïnski realii [Transition to a «green» economy: global experience and Ukrainian realities]. *Ekonomika ta upravlinnia APK – Economics and management of the agricultural complex*, 2, 29-44.
3. Nahorni, P. V. (2024). Zarubizhnyi dosvid stymuliuvannia rozvytku zelenoi ekonomiky [Foreign experience in stimulating the development of the green economy]. *Bukhhalterskyi oblik, opodatkuvannia, analiz i audyt: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku*: Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference (pp. 174–176). Chernihiv, Ukraine: NU “Chernihivska Politehnika”.
4. NV.ua. (2022). *Zelenyi element bezpeky. Yak ekonomika Shvetsii staie «zelenoiu» ta chomu tsi protsesy nabuvaiut bezpekovoï znachennia*. [The green element of security. How Sweden's economy is going «green» and why these processes are gaining security significance]. <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/energonezalezhnist-shveciji-zeleni-tehnologiji-dopomozhut-vidmovitisya-vid-gazu-nafti-ta-vugillya-50250094.html>.
5. Tanasiichuk, O. (2019). *Perekhid vid «brudnoi» enerhetyky do «zelenoi»*. *Yak tse robyt Nimechchyna* [Transitioning from «dirty» energy to «green» energy. How Germany is doing it]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2706976-perehid-vid-brudnoi-energetiki-do-zelenoi-ak-ce-robit-nimeccina.html>.
6. Hlushchenko, A. M. (2025). Instytutsiine zabezpechennia rozvytku «zelenoi» ekonomiky: dosvid krain YeS [Institutional support for the development of the «green» economy: the experience of EU countries]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable economic development*, 1(52), 167-172.
7. Yarlykova, O. (2019). *Yak Yaponiia vyrishuie ekolohichni problemy* [How Japan solves environmental problems]. <https://rubryka.com/article/ekologia-japan>.
8. Horbach, L. (2024). Perekhid Yevropeiskoho Soiuzu do zelenoi ekonomiky ta vyklyky na shliakhu do klimatychnoyi transformatsii: rehionalnyi vymir [The EU transition to a green economy and challenges on the way to climate transformation: A regional dimension]. *EUROPEAN PERSPECTIVE: Mizhdystsyplinarnyi diskurs u konteksti suchasnykh vyklykiv i mozhlyvostei*: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference (pp. 195–200). Vezha-Druk.
9. Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. *Derzhavna ekolohichna polityka* [State environmental policy]. <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka>.
10. Sych, K. O., Buhaichuk, V. V., & Hrabchuk, I. F. (2021). Tendentsii ta perspektyvy rozvytku zelenoi ekonomiky v Ukraini [Trends and prospects for the development of the green economy in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 30. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/648>.
11. Myloslavskyi, V. V. (2024). Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizmy vprovadzhennia vidnovliuvanoi enerhetyky v Ukraini [Organizational and economic mechanisms for the implementation of renewable energy in Ukraine]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Economic achievements: prospects and innovations*, 9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13268480>.
12. Bilovitska, Yu. A. (2022). Mekhanizmy spivpratsi derzhavy ta biznesu v umovakh realizatsii derzhavnoi polityky staloho rozvytku «zelenoi» ekonomiky v Ukraini [Mechanisms of cooperation between the state and business in the context of implementing the state policy of sustainable development of the «green» economy in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia – Public administration and customs administration*, SE, 10-17.
13. Boiko, O. (2023). Perspektyvy stanovlennia zelenoi ekonomiky v Ukraini [Prospects for the formation of the green economy in Ukraine]. *Nauka v TsNTU: osnovni dosiahnennia ta perspektyvy rozvytku*: Proceedings of the 57th Scientific and Technical Conference of Higher Education Applicants (pp. 113–115). TsNTU.

14. Sahaidak, Yu. A., & Kharchenko, T. B. (2022) Formuvannia «zelenoi» modeli pisliavoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Formation of a «green» model of post-war economic recovery in Ukraine]. *Visnyk Sumskoho natsionalnogo ahrarnoho universytetu. Seriya «Economika i menedzhment»* – *Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series «Economics and Management»*, 1(91), 33-38.

15. Vavryk, I. (2023). Perspektyvy rozvytku zelenoi ekonomiky v Ukraini [Prospects for the development of the green economy in Ukraine]. *Finansove zabezpechennia staloho rozvytku: Proceedings of the Scientific Papers of the Department of Finance named after S. I. Yurii* (3(1), pp. 25–27). ZNU.

Отримано 15.11.2025

UDC 338.24:502

Kateryna Hnedina

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economy, Accounting and Taxation
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: gkatin@stu.cn.ua. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9471-0932>
ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/AAF-2985-2019>

Pavlo Nahorny

PhD student of Department of Economy, Accounting and Taxation
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: inn5665@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8311-2491>

**ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC INSTRUMENTS FOR STIMULATING
THE DEVELOPMENT OF THE GREEN ECONOMY: THE EXPERIENCE
OF EU COUNTRIES AND PROSPECTS FOR UKRAINE IN THE CONTEXT
OF ACCELERATION OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES**

The article is devoted to the research of the features and expected results of the application of key organizational and economic instruments to stimulate the development of the green economy in Ukraine using the experience of modern developed countries, primarily EU members. The essence of the concept of the green economy is considered. The practical need for green transformation of all spheres of socio-economic life at the current stage of society's development is substantiated. The key principles and directions for implementing the green economy paradigm are determined. The advantages and disadvantages of implementing the green economy concept for the state and business entities are studied. The experience of developed countries, such as Sweden, Germany, Slovakia, Italy, Portugal, Japan, in the application of organizational and economic instruments to stimulate the development of the green economy is considered. The main aspects of the EU environmental policy are described. The current aspects of Ukraine's state policy in the field of environmental protection are analyzed. The main groups of organizational and economic instruments for stimulating the development of the green economy are identified. Among them: legislative (updating environmental legislation, integration of modern environmental standards, improvement of the strategy of the state environmental policy of Ukraine); economic (financial incentives, development of mechanisms for investing in the green economy, introduction of incentive tariffs); organizational (modernization of the network of regulatory, consulting and research institutions, public-private partnership, international cooperation). The features and expected results of the use of these instruments to ensure the green transformation of the national economy are analyzed. It has been concluded that the comprehensive implementation of the defined organizational and economic instruments for developing the green economy in Ukraine will ensure systematic progress in the ecological transformation of all sectors of the economy and create a solid foundation for further initiatives and reforms aimed at greening production and reducing negative environmental impacts. The problem of the need to determine the essence and possible ways to overcome barriers and risks to the development of the green economy in Ukraine is characterized as a prospect for further research.

Keywords: green economy; organizational and economic tools; green transformation; European integration processes; sustainable development.

Table: 2. References: 15.